

2. 11. 2006

ID: 44342

Společné jmění manželů

Soud může upravit užívání věci ve společném jmění manželů tak, že ji bude užívat výlučně jeden z manželů, i tehdy, když druhý manžel jinou společnou věc sloužící stejnému účelu bez souhlasu manžela prodá a pro svoje potřeby používá věc téhož druhu, náležející osobě, se kterou sdílí společnou domácnost.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1374/2005, ze dne 30.8.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. B., zastoupeného advokátem, proti žalované V. B., zastoupené advokátkou, o úpravu užívání automobilu, vedené u Okresního soudu v Trutnově pod sp. zn. 6 C 168/2003, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. března 2005, č. j. 26 Co 590/2004-131, ve znění opravného usnesení ze dne 24. března 2005, č. j. 26 Co 590/2004-135, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal úpravy užívání osobního automobilu, náležejícího do společného jmění účastníků jako manželů.

Okresní soud v Trutnově (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 27. října 2004, č. j. 6 C 168/2003-70, rozhodl, že „žalobce je oprávněn užívat osobní vůz zn. VW Polo 1,4, barvy zelená metalíza, vždy po dobu šesti měsíců a to v období od 1. 7. do 31. 12., vždy počínaje dnem 1. 7. běžného kalendářního roku“ (výrok I.), že „žalovaná je oprávněna užívat osobní vůz zn. VW Polo 1,4, barvy zelená metalíza, vždy po dobu šesti měsíců a to v období od 1. 1. do 30. 6., vždy počínaje dnem 1. 1. běžného kalendářního roku (výrok II.),“ a že „účastníci jsou povinni předat si vůz vždy poslední den v měsíci před bydlištěm žalobce současně s klíči a veškerými doklady potřebnými pro provoz vozidla (výrok III.).“ Dále rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že manželství účastníků bylo uzavřeno 3. 10. 1992. Účastníci spolu nežijí a od 18. 2. 2002 probíhá řízení o rozvod jejich manželství. Za trvání manželství účastníci pořídili ze společných prostředků osobní vůz tov. zn. VW Polo 1,4, (dále automobil VW Polo“), který tak tvoří součást společného jmění manželů (dále jen „SJM“), přičemž jako držitel tohoto automobilu je veden žalobce. Dne 3. března 1993 na základě leasingové smlouvy převzal žalobce do užívání vozidlo tov. zn. Mitsubishi Pajero, které kupní smlouvou z 9. 7. 2003 bez souhlasu žalované prodal, a v současné době užívá automobil své přítelkyně. Ohledně užívání automobilu VW Polo dochází mezi účastníky k neshodám. K návrhu žalované soud prvního stupně předběžným opatřením z 22. 10. 2001, sp. zn. 9 Nc 82/2001, rozhodl, že každý z účastníků je oprávněn užívat automobil VW Polo po dobu 6 měsíců v kalendářním roce; zároveň žalované uložil, aby ve lhůtě 15 dnů podala návrh na zahájení řízení ve věci samé. Protože k podání žaloby ve stanovené lhůtě nedošlo, předběžné opatření následně zaniklo. Automobil VW Polo od roku 2001 až do současné doby užívá výhradně žalovaná, přičemž na jeho dalším užívání se účastníci nejsou schopni dohodnout. Žalobce potřebuje vozidlo mimo jiné k návštěvám lékaře; žalovaná jeho prostřednictvím zajišťuje dopravu nezletilého syna účastníků J. B., nar. 18. 3. 1994, ze školy a jeho odvoz na tréninky lyžařského oddílu. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že práva obou účastníků k osobnímu automobilu jsou ve smyslu § 145 odst. 1 ObčZ stejná a nedílná. Neshledal důvod pro stanovení způsobu užívání, který by upřednostňoval jednoho z manželů. Upravit užívání předmětného automobilu účastníky ve stejném rozsahu tak, že každý z účastníků je oprávněn užívat vozidlo po dobu 6 za sebou jdoucích měsíců v každém běžném kalendářním roce. Takovéto užívání považoval za přiměřené vzhledem k charakteru věci a probíhajícímu rozvodovému řízení mezi účastníky. Nevýznamnými shledal skutečnosti, že žalobce měl možnost užívat automobil Mitsubishi Pajero a že uvedený automobil prodal bez souhlasu žalované, když poznamenal, že je věcí žalované, zda se bude domáhat neplatnosti tohoto právního úkonu.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 3. března 2005, č. j. 26 Co 590/2004-131, ve spojení s opravným usnesením ze dne 24. 3. 2005, č. j. 26 Cdo 590/2005-135, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že „žalovaná je oprávněna užívat celoročně osobní vůz zn. VW Polo 1,4 barvy zelená metalíza“, a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud doplnil dokazování žalovanou předloženým znaleckým posudkem znalce Ing. A. B. z 4. 11. 2004, č. ZP 376/90-437/10/04, vypracovaným ve věci vedené u soudu prvního stupně pod sp. zn. 12 Nc 336/2001, ze kterého zjistil, že žalobce jako podnikatel zakoupil v roce 2002 použitý automobil Peugeot Boxer, který ve druhé polovině téhož roku prodal. V první polovině roku 2002 zakoupil žalobce dále motocykl tov. zn. KTM v ceně 235 000,- Kč, který prodal v průběhu roku 2004. Odvolací soud vzal tedy za prokázáno, že žalobce v době podání žaloby o úpravu užívání společného automobilu zn. VW Polo disponoval vlastním dopravním prostředkem, konkrétně motocyklem značné hodnoty, který byl uznán z hlediska daňových dopadů jako dopravní prostředek využitelný pro podnikání. Po zhodnocení této skutečnosti ve spojení s tím, že v době relativně poklidného stavu mezi účastníky, za něhož žalobce užíval výlučně automobil Mitsubishi Pajero a žalovaná výlučně automobil VW Polo, žalobce bez jejího souhlasu jím užívaný automobil prodal, považoval odvolací soud požadavek žalobce na úpravu užívání v současné době jediného osobního automobilu ve společném jmění účastníků jím navrženým způsobem za nemravný. I když soud prvního stupně správně vycházel z toho, že podle § 145 odst. 1 ObčZ majetek ve společném jmění manželů užívají a udržují oba manželé společně, uplatní se z této zásady výjimka právě za situace, kdy výkon práv oběma manžely by byl v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 ObčZ). Odvolací soud dospěl po doplnění dokazování k závěru, že v případě automobilu VW Polo jsou splněny podmínky pro výjimečnou úpravu užívání společné věci takovým způsobem, že jejím výlučným uživatelem bude určena pouze žalovaná. Ta žije delší dobu se synem a předmětný automobil používá každodenně k dopravě syna do školy a realizaci jeho sportovních aktivit. Oproti tomu žalobce bez jejího souhlasu prodal druhý společný automobil účastníků, čímž žalovanou fakticky vyloučil z možnosti domáhat se v současné době úpravy jeho užívání i kdyby se dovolala relativní neplatnosti prodeje automobilu Mitsubishi. Zatímco žalovaná svědčí hledisko účelného využití předmětného automobilu, žalobce potřebuje dopravní prostředek zejména k návštěvám lékaře, přičemž má bezproblémový přístup k osobnímu automobilu své družky, jak bylo potvrzeno její svědeckou výpovědí před soudem prvního stupně. Odvolací soud uvedl, že přihlédl i k tomu, že jde o dočasnou úpravu užívání společné věci, neboť manželství účastníků směřuje k zániku. Vzhledem k tomu, že § 145 odst. 1 ObčZ je právním předpisem, který upravuje určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky, a soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného, než čeho se domáhá navrhovatel, využil odvolací soud možnosti k návrhu žalobce rozhodnout o jiné než jím navržené úpravě užívání věci.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Vytýká odvolacímu soudu, že věc nesprávně právně posoudil a v důsledku toho vydal nesprávné rozhodnutí. Žalobce považuje za nepatřičný názor odvolacího soudu, že jde ze strany žalobce o nemravný návrh. Prodejem automobilu Mitsubishi Pajero sledoval snížení výdajů na jeho opravu a provoz, čímž účelně hospodařil ještě stále s peněžními prostředky nacházejícími se v SJM. Námitka žalované ohledně nízké prodejní ceny tohoto vozu nemá bez příslušného znaleckého posudku opodstatnění. Vzhledem k probíhajícím sporům mezi účastníky není ani pravděpodobné, že by žalovaná dala k prodeji souhlas. Pokud odvolací soud poukazuje na možnost žalobce užívat automobil jeho družky, což mělo být zjištěno z jejího výslechu, pak nešlo o výslech, ale o listinný důkaz - čestné prohlášení a odvolací soud nebral na zřetel dočasnost takto uděleného souhlasu. V současné době s ohledem na ukončení vztahu žalobce s jeho tehdejší družkou, již tato možnost pominula. Není také správné, že žalobce by potřeboval automobil VW Polo jen k návštěvám lékaře, neboť jej potřebuje za účelem návštěv svých starých nemocných rodičů, kterým zajišťuje spolu se svojí sestrou nákupy a rovněž - shodně jako žalovaná k péči o syna účastníků, který na základě předběžného opatření u žalobce pobývá i ve všední dny, v sudém týdnu prakticky od středy do neděle. K těmto účelům nemůže žalobce využívat celoročně ani motocykl. Dále žalobce polemizuje s odvoláním žalované, pokud zmiňovala prodej hotelu a uvedla, že žalobce po jednání soudu prvního stupně prohlásil, že sporný automobil vůbec nepotřebuje - těmito skutečnostmi se však odvolací soud nezbylval a svoje rozhodnutí o ně neopírá. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná považuje dovolání za nedůvodné, zdůrazňuje, že žalobce měl k dispozici nejméně dvě vozidla a luxusní motocykl a navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto.

Nejvyšší soud po zjištění, že přípustné dovolání [§ 237 odst. 1 písm. a) OSŘ] bylo podáno včas řádně zastoupeným účastníkem řízení, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu ve smyslu § 242 odst. 1 a 3 OSŘ a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Dovolatel nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 OSŘ nebo že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některé z uvedených vad došlo.

Dále dovolací soud přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v rozsahu uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ.

Nejvyšší soud uvedl v usnesení z 28. 7. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2263/2004 (publikovaném na internetových stránkách www.n soud.cz) k otázce užívání věci náležející do společného jmění manželů, že je nadále použitelné i R 42/1964 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle kterého: „Poněvadž jednou z hlavních zásad majetkového práva manželského je úplná rovnoprávnost manželů v manželských vztazích, je třeba právo užívání přiznat oběma manželům stejně k celé věci, když také účel manželství předpokládá, že manželé cestou dohody si sami upraví vhodný způsob užívání, který by oběma nejlépe vyhovoval. Pakliže by se v určitém případě o užívání nedohodli, má kterýkoliv z nich možnost obrátit se na soud se žádostí o rozhodnutí“. V usnesení z 28. 7. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2263/2004, Nejvyšší soud rovněž uvedl, že „o jiném postupu by bylo možno uvažovat jen v případě, že účastníci by měli ve společném jmění anebo ve vlastnictví dvě věci sloužící alespoň přibližně rovnocenně stejnému účelu (např. dva byty).“

V daném případě jde o užívání společné věci - osobního automobilu, přičemž žalobce v době před podáním žaloby měl k dispozici další společnou věc téhož druhu, kterou výlučně užíval a pak bez souhlasu žalované prodal. Jestliže prodej tohoto automobilu odůvodňoval vysokými náklady na opravu a provoz a poté v průběhu řízení zakoupil pro potřeby podnikání - tedy do společného jmění - motocykl značné hodnoty, lze vycházet z toho, že považoval tento dopravní prostředek za dostačující k uspokojení jím uváděných potřeb (návštěv lékaře, jeho starých rodičů, péči o syna). Navíc žalobce užívá automobil své družky, když pro dovolací soud je rozhodný stav, který existoval v době rozhodování odvolacího soudu.

Lze tedy uzavřít, že soud může upravit užívání věci ve společném jmění manželů tak, že ji bude užívat výlučně jeden z manželů, i tehdy, když druhý manžel jinou společnou věc sloužící stejnému účelu bez souhlasu manžela prodá a pro svoje potřeby používá věc téhož druhu, náležející osobě, se kterou sdílí společnou domácnost.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolací důvod, upravený v § 241a odst. 2 písm. b) OS, v posuzované věci není dán. Dovolání proti výroku I. rozsudku odvolacího soudu bylo proto zamítnuto (§243b odst. 2 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)